

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Virker for et skønnere Danmark

Åbent brev til

Arbejdsgruppe om museumsreform

København, den 6. september 2023
(25.08.23)

Museumsreformen er en enestående mulighed

Kulturminister Jakob Engel-Schmidt har nedsat en arbejdsgruppe, der skal komme med anbefalinger til en ny museumsreform, som indbefatter både kunstmuseer, kulturhistoriske- og naturhistoriske museer. Det er sket i erkendelse af, at den nuværende fordeling af ressourcer til landets museer opleves som uigennemsigtig, og i nogle tilfælde uretfærdig. Der er konsensus på tværs af de politiske partier om, at alle danskere skal have lige adgang til den viden og de oplevelser, museerne rummer. Uanset hvilke regionale forskelle, der måtte være.

Akademiraadet byder arbejdsgruppen velkommen, og ser frem til at følge dens arbejde og læse den endelige rapport. Rådet har tillid til, at arbejdsgruppen vil fastholde forventningerne om en høj faglig standard for danske museer. Det er tydeligt, at de museer, der formår at forske og udvikle, selv på svære vilkår, også er dem, der skaber de bedste oplevelser for deres gæster. Vi opnår ikke større lighed ved at stille færre faglige krav til mindre museer - det kan kun ske ved at sikre bedre rammer.

Et af de virkemidler, som arbejdsgruppen skal undersøge, er incitementsstrukturen i en fremtidig lovgivning. Her vil Akademiraadet foreslå, at gruppen kaster lys på diversitet og lighed i museernes forsknings- og indkøbspolitik.

En kønnet historie

Akademiraadet skrev tilbage i 2014 en udtalelse, stilet til de danske kunstmuseer, hvor rådet opfordrede museerne til aktivt at sikre en kønsmæssigt mere repræsentativ indkøbspolitik, så den tydelige mandlige overvægt af indkøbte ny erhvervelser kunne rettes op til en mere ligelig fordeling mellem værker, skabt af kvindelige og mandlige kunstnere.

Efter at #MeToo-debatten de sidste 2-3 år for alvor har fået fodfæste også i Danmark, er der tydeligvis begyndt at ske en positiv udvikling i balancen mellem mænd og kvinders deltagelse på udstillinger på kunstmuseer og kunsthaller. Selv de kommercielle gallerier synes at flytte på sig.

Fortidens synder

Hvad der imidlertid ikke har flyttet sig - og som derfor stadig er et indlysende problem - er den ulighed, der er resultat af fortidens synder i de danske kunstmuseers samlinger og dermed i fortællingerne om, hvad der udgør den officielle danske kunsthistorie. For at tage et eksempel, så ændres den markant større repræsentation af mandlige kunstneres værker i de historiske samlinger ikke af, at museernes indkøbspolitik fremover nuanceres. Samlingerne tilbage i tiden bør også revurderes og suppleres for at råde bod på de indlysende mangler.

Som det er tilfældet i hele den vestlige verden, har den institutionelle tilsidesættelse af andre kunsterskaber end vestlige hvide mandliges været særligt dominerende i det 20. århundredes kunsthistorie. Så hvad gør vi ved fortidens synder? Hvordan kan vi revurdere den (kunst)historiske fortælling og kanon, så den bliver mere nuanceret og sandfærdig? Ikke kun i forhold til kønsrepræsentation, men også i forhold til fx etnicitet.

Kunsthistorien revurderet

Hvis vi kun fokuserer på nutidens og fremtidens værker i museernes indkøbspolitik og udstillingspraksis, så ændrer vi kun den fremtidige kunsthistoriske fortælling. Vi vil stadig stå med et utroværdigt hul i kunsthistorien frem til i dag. Vi bliver med andre ord nødt til også at finde måder at reparere på de fejl, der er gjort tilbage i tiden. Vi må revurdere den kunsthistorie, vi i dag ser tilbage på og derigennem søge at identificere, hvilke værker og kunstnere, der burde inkluderes i den kunsthistoriske fortælling, for at få etableret en mere retvisende og fyldestgørende kunsthistorie. Dette er ikke kun i kunstens interesse, men også i hele samfundets og de kommende generationers interesse.

Forudsætningen for at producere udstillinger med de kvinder, der faldt ud af kunsthistorien i det 20. århundrede, er, at der findes kunsthistorisk forskning om dem, som udstillingerne kan baseres på. En række succesfulde kvindelige impressionistiske kunstnere i Paris i det 19. århundrede 'faldt ud' af kunsthistorien i det 20. århundrede, fordi deres liv ikke svarede til myten om den modernistiske kunstner som en fri mand, der bevægede sig ubekymret og iagttagende mellem kabareterne og bordellerne og skildrede provokerende og erotiske scener til den mandlige betragters blik.

Kun fordi den feministiske kunsthistoriker Griselda Pollock brugte års forskning på at genopdage impressionistiske kunstnere som Mary Cassat og Berthe Morisot og genindskrive dem i kunsthistorien, kan de i dag indgå i impressionistiske udstillinger side om side med deres kollegaer og personlige venner, Edgar Degas og Édouard Manet. Det giver også et langt mere nuanceret billede af Degas og Manets kunstnerskab, når deres diskussioner og brevudvekslinger med kollegaerne Cassat og Morisot dokumenteres. Kun ved en langsigtet anvendelse af ressourcer og tid på denne form for forskning kan det historiske billede repareres, så det afspejler hele kulturarven.

Derfor anbefaler Akademiraadet på det stærkeste, at forskningsforpligtigelsen på kunstmuseerne opretholdes og udvides med henblik på at finde og dokumentere de kunstnere af høj kvalitet, som har været udeladt af kunsthistorien, fordi de ikke svarede til myten om kunstneren som altid værende en vestlig, hvid mand. Det er kunstinstitutionernes ansvar at videreformidle de mest fuldstændige og alsidige udtryk for menneskelig kreativitet og tankevirkosomhed. Koblingen mellem

forskning, produktion af udstillinger og indsamlingspolitik er helt afgørende for, at repræsentationen i kunsten svarer til den verden og den mangfoldighed, vi alle bliver rigere af.

I skyggen af

I forhold til uligheden i samlingerne kunne man lade sig inspirere af Moderna Museet i Stockholm, hvor man, op til museets 50 års jubilæum i 2008, gjorde det svenske kulturministerium opmærksom på problemet og museets daværende direktør Lars Nittve offentligt anmodede om ekstraordinære midler til at lukke nogle af de historiske huller, der tydeligvis var i museets samling. Med en bevilling på knap 45 mio. sek. fra staten og private fonde, søsatte man et treårigt tværmusealt forskningsprojekt i Sverige – *I Skyggen af* – som mundede ud i Moderna Museets indkøb af en række centrale værker af kvindelige kunstnere fra det 20. århundrede.

Akademiraadet vil endvidere anbefale, at der, som del af museumsreformen, etableres flere forskningsprojekter i samarbejde mellem museer og universiteter, med henblik på at undersøge nogle af de nævnte problemstillinger vedrørende repræsentation i kunstmuseernes eksisterende samlinger. Således, at en langsigtet statslig indsats på området løbende kan kvalificeres i forhold til den nye viden om repræsentation, der opnås.

Akademiraadet stiller sig gerne til rådighed for yderligere dialog.

Venlig hilsen
Akademiraadet

Det Kongelige Akademi for de Skønne Kunster, Akademiraadet virker til kunstens fremme. Akademiraadet er samfundets rådgiver i spørgsmål om billedkunst, arkitektur og planlægning, og står til rådighed for kommunerne og regionerne. Akademiraadet behandler henvendelser fra statslige myndigheder og kan på eget initiativ indhente oplysninger fra og fremsætte erklæringer over for statslige myndigheder og institutioner samt over for offentligheden. Rådets medlemmer er valgt i en demokratisk proces af de billedkunstnere og arkitekter, der udgør Kunstnersamfundet, og er en uafhængig og upolitisk organisation.